Instytut Pamięci Narodowej

https://ipn.gov.pl/pl/publikacje/periodyki-ipn/dodatki-historyczne-do/104049,II-Powstanie-Slaskie-1920-roku-dodatek-do-tytulow-prasowych-grupy-medialnej-Pols.html
26.04.2024, 21:47

II Powstanie Śląskie 1920 roku – dodatek do tytułów prasowych grupy medialnej „Polska Press Grupa” – 10 sierpnia 2020

Dodatek poświęcony jest wydarzeniom 1920 r. na Górnym Śląsku, a zwłaszcza zwycięskiemu II Powstaniu Śląskiemu. Na dodatek składa się dziesięć artykułów opisujących różne aspekty tych wydarzeń oraz przewodnik powstańczy i kalendarium. Autorami tekstów są pracownicy katowickiego oddziału IPN oraz badacze z innych ośrodków zajmujący się tematyką górnośląską. Dodatek jest bogato ilustrowany reprodukcjami zdjęć oraz artefaktów z epoki.

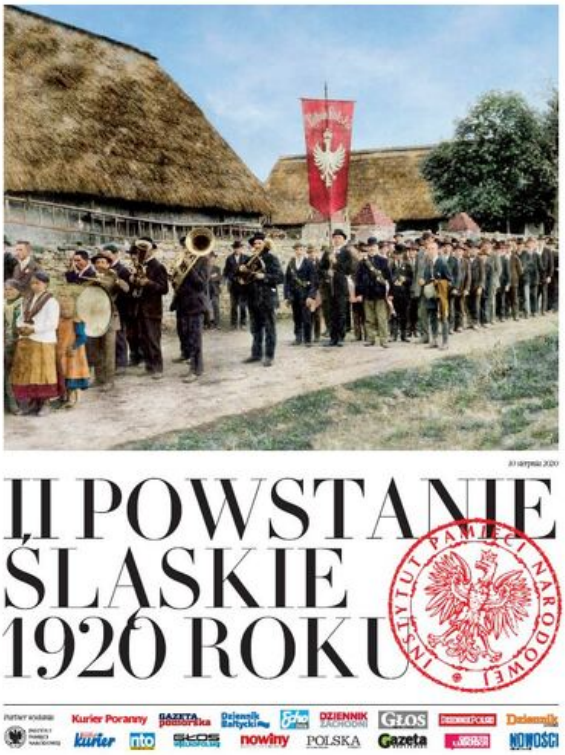

Dodatek prasowy „II Powstanie Śląskie 1920 roku” (strona tytułowa)

Dodatek specjalny dołączony do tytułów prasowych wchodzących w skład grupy medialnej „Polska Press Grupa”: Dziennik Zachodni, Głos Wielkopolski, Gazeta Wrocławska, Dziennik Polski, Dziennik Bałtycki, Dziennik Łódzki, Kurier Lubelski, Polska Metropolia Warszawska, Echo Dnia, Gazeta Lubuska, Gazeta Pomorska, Nowa Trybuna Opolska, Nowości Dziennik Toruński, Kurier Poranny, Nowiny, Głos Dziennik Pomorza.

Spis treści:

- dr Andrzej Sznajder (dyrektor Oddziału IPN w Katowicach) – Wstęp
- dr Bernard Linek (Instytut Śląski w Opolu) – Niespokojny region. Obszar plebiscytowy między I a II Powstaniem Śląskim
- dr Bernard Linek (Instytut Śląski w Opolu) – Wersalskie ogniwo. Górny Śląsk w polityce międzynarodowej 1919-1920
- dr Sebastian Rosenbaum (IPN Katowice) – Pod kuratelą aliantów
- Angelika Blinda (IPN Katowice) – „Tylko z Polską lud śląski rozerwie okowy

niedoli”. Polska propaganda plebiscytowa w walce o głosy Górnoślązaków

- dr Tobiasz Janikowski (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie) – Drugie powstanie w propagandzie niemieckiej
- Aleksandra Korol-Chudy (IPN Katowice) – Witaj jutrzenko swobody! Obchody rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja na Górnym Śląsku w 1920 roku
- Zbigniew Gołasz (Muzeum w Gliwicach) – Na beczce prochu, która wybuchła… Wydarzenia katowickie 17-19 sierpnia 1920 r.
- Zbigniew Gołasz (Muzeum w Gliwicach) – II Powstanie Śląskie. Geneza, przebieg, skutki
- Ryszard Mozgol (IPN Katowice) – Sierpień 1920 r. w oczach Francuzów
- Renata Skoczek (IPN Katowice) – Dziś wszędzie spełniają Polki swą powinność… Jak wyglądała działalność Towarzystw Polek w 1920 roku?

Na przełomie kwietnia i maja 1920 r. w wielu miastach na obszarze plebiscytowym Górnego Śląska doszło do polskich manifestacji patriotycznych. Ich uczestnicy protestowali przeciwko niemieckiemu terrorowi i żądali zmian w sposobie funkcjonowania instytucji alianckich nadzorujących przygotowania do plebiscytu. Domagali się by w powiatach zamiast landratów władze pełnili alianccy komisarze. Domagali się również natychmiastowego rozwiązania niemieckiej policji bezpieczeństwa (Sicherheitspolizei – Sipo) i utworzenia w to miejsce formacji polsko-niemieckiej. Była to jednocześnie reakcja na wcześniejsze o kilka dni protesty Niemców przeciwko Międzysojuszniczej Komisji Rządzącej i Plebiscytowej spowodowane zastrzeleniem 12 kwietnia przez żołnierzy francuskich mieszkańca Opola.

Siłę polskiego żywiołu na Górnym Śląsku jego mieszkańcy zamanifestowali następnie 2 i 3 maja, na które to dni Wojciech Korfanty wezwał do świętowania rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja.

Jedna z takich manifestacji odbyła się wówczas – 3 maja – we wsi Osiek (dziś miasto Strzelce Opolskie). Zachowała się z niej niezwykła pamiątka: prosty w formie sztandar z orłem oraz lakonicznym i ujmującym hasłem „TOBIE POLSKO”, niesiony podczas obchodów przez Alojzego Szulca. Z manifestacji zachowało się również zdjęcie, które pozwala wyobrazić sobie atmosferę tamtych wydarzeń. Obydwie te pamiątki – jeśli przyjrzeć im się uważnie – muszą nasunąć każdemu pytanie: co motywowało ich uczestników do tak jednoznacznego, a przy tym przecież bardzo ryzykownego opowiedzenia się za Polską? Dlaczego swoją przyszłość widzieli w Polsce właśnie? Dlaczego stanęli do walki zbrojnej w powstaniach - w momencie, kiedy wszystko wskazywało, że dopiero co odrodzona Rzeczpospolita upadnie pod naporem bolszewickim?

Z pewnością nie mogła to być nadzieja na poprawę statusu materialnego – zwłaszcza w przypadku robotników wielkoprzemysłowych. Nie wszyscy też rozumieli korzyści płynące z uchwalonej w lipcu 1920 r. ustawy o statucie organicznym województwa śląskiego w

Rzeczypospolitej.

Przyczyny musiały być zupełnie innej natury. Na pewno była to utrata zaufania do państwa niemieckiego i poczucie dyskryminacji. Było to też poczucie obcości – w szczególności u tych, którzy posługiwali się językiem polskim, a jednocześnie byli katolikami. Jedno w połączeniu z drugim hamowało szanse na pełnienie funkcji w niemieckiej administracji publicznej i utrudniało drogę do stanowisk kierowniczych, na przykład w przemyśle.

Można chyba powiedzieć, że poczuwający się do związków z polskością mieszkańcy Górnego Śląska nie oczekiwali dla siebie jakichś wymiernych korzyści z przynależności do Polski. Było też coś więcej i coś o wiele ważniejszego. Sztandar z napisem „TOBIE POLSKO" – urastający do rangi symbolu – streszcza to najlepiej: nadzieje Polaków z Górnego Śląska na bycie u siebie.

Wstęp dr. Andrzeja Sznajdera
do dodatku prasowego „II Powstanie Śląskie 1920 roku"

PLIKI DO POBRANIA

II Powstanie Śląskie 1920 roku – dodatek do tytułów prasowych grupy medialnej „Polska Press Grupa" – 10 sierpnia 2020 (pdf, 8.35 MB) 11.08.2020 08:58